

Grozījumi Darba likumā un aktualitātes darba tiesībās

2020. gada 10. martā

Jānis Pumpiņš

LDDK jurists, darba tiesību eksperts

12. Saeimas savā pēdējā plenārsēdē pieņēma trīs likumprojektus par grozījumiem Darba likumā

Tika atbalstīti vairāki nozīmīgi LDDK priekšlikumi, piemēram:

Elastīgāka AB biedru atļaušanas kārtība

(DL 110. pants) attiecībā uz ilgstošiem slimotājiem un nespēju turpināt darbu veselības stāvokļa dēļ

Atļaušanas pabalsta neizmaksāšanas iespēja

Darba devējiem labvēlīga situācija, ja darbinieks uzsaka darbu dēļ taisnprātības vai ētikas pārkāpumu dēļ no darba devēja puses (DL 100. (5) pants)

Svešvalodas ierobežojumi darba attiecībās

Ar LDDK iesaisti netika atbalstīti būtiski priekšlikumi svešvalodas (krievu valodas) lietošanas ierobežošanai darba attiecībās (DL 29.pants)

13. Saeimas pieņemtie likumprojekti par grozījumiem Darba likumā

Darba likuma grozījumi par virsstundu apmaksu

Ar ģenerālvienošanos, kas paredz būtisku valsts noteiktās minimālās darba algas paaugstināšanu nozarē vismaz 50 procentu apmērā virs valsts noteiktās minimālās darba algas, piemaksas apmēru par virsstundu darbu var noteikt ne mazāku kā 50 procentu apmērā no darbiniekam noteiktās stundas algas likmes

Zemessargu atbrīvošana no darba pienākumiem kolektīvo apmācību laikā reizi gadā

Nacionālie bruņotie spēki kompensē darba devējam darbiniekam izmaksāto atlīdzību

Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi

izmaiņas ar 2019.gada 29.novembri

- **pārskatīts komandējumu un darba braucienu diennakts normu apmērs**
- **braukšanas faktiskos izdevumus atlīdzina pilnā apmērā**
- ja darbiniekam tiek nodrošināta bezmaksas uzturēšanās - viesnīca (naktsmītne) un ēdināšana vismaz trīs reizes dienā (tai skaitā no citas institūcijas finanšu palīdzības līdzekļiem) - vai ja bezmaksas uzturēšanās tiek nodrošināta saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvo aktu regulējumu, tad ar institūcijas vadītāja atļauju par katru komandējuma vai **darba brauciena** dienu viņam izmaksā līdz 30 % no komandējuma (darba brauciena) dienas naudas (kompensācijas par papildu izdevumiem) normas

NEPIECIEŠAMIE GROZĪJUMI

Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi

- Ja darbiniekam tiek nodrošināta ēdināšana vienu vai divas reizes dienā, tad **par dienas naudas apmēru mazāku nekā noteiktā dienas naudas norma darba devējs var rakstveidā vienoties** ar darbinieku
- papildu izdevumi darbiniekam jāsedz dienas naudas apmērā **proporcionāli darba brauciena ilgumam**, kā arī diennakts definīciju 43.punkta ietvaros LDDK ieteiktu izteikt kā 24 stundu periodu, lai aprēķinātu kompensācijas apmēru pret dienas naudas normu proporcionāli darba brauciena ilgumam

Judikatūras nolēmumi 2019.gadā

2019.gada 11.februāris, SKC-292/2019:

Darba algas pārskaitīšanu uz citu, darba līgumā nenorādītu prasītāja kontu, nav pamata pielīdzināt situācijai, kad darba alga nav izmaksāta vispār

2019.gada 1.oktobris, SKC-509/2019:

Aprēķinot vidējo izpeļņu Darba likumā noteiktajos gadījumos, netiek ņemta vērā Darba likuma 59.pantā paredzētā darba samaksas daļa – jebkura cita veida atlīdzība saistībā ar darbu

Darba devēja maksājumiem darbiniekam uz svētkiem vai jubileju ir dāvanas raksturs, nevis tā ir atzinība darbiniekam par labi paveiktu darbu vai sasniegto darba rezultātu, kas raksturīgs prēmijai, tāpēc šādi maksājumi ietilpst Darba likuma 59.pantā lietotā jēdziena „cita veida atlīdzība saistībā ar darbu” tvērumā

Darba devēja maksājums svētkos (Lieldienas, Līgo un Ziemassvētki) un pabalsts jubilejā par ilggadēju darbu uzņēmumā, nav atzinība par labi paveiktu darbu vai sasniegto darba rezultātu, jo šādi maksājumi no darba devēja pienākas katram uzņēmuma darbiniekam skaidri paredzamā laika nogrieznī, iestājoties zināmam notikumam, ja darbinieks nav pārkāpis iekšējās kārtības noteikumus

Judikatūras nolēmumi 2019.gadā

2019.gada 6.februāris, SKC-340/2019;

2019.gada 29.marts, SKC-62/2019:

Visa neizmantotā atvaļinājuma kompensācija

Nav kompensācija jāizmaksā par visu atvaļinājuma laiku, bet sākot no DL 149. (5) spēkā stāšanās laika 2015.gada 1.janvāra

Nemot vērā EST judikatūrā izskaidroto pierādīšanas pienākuma sadalījumu starp darba devēju un darbinieku **tiesai jāpārlicinās, ka darbiniekam bija faktiski iespējams atvaļinājumu izmantot, kā arī, ka darba devējs ir vērsis darbinieka uzmanību uz atvaļinājuma neizmantošanas sekām**

EST spriedums lietās C-619/16 un C-684/16 Kreuziger un Max-Planck:

... **darbinieks zaudē** savas tiesības uz ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu, kā arī tiesības uz finansiālu kompensāciju darba tiesisko attiecību izbeigšanas gadījumā, ja

- **darba devējs viņam faktiski ir devis iespēju atvaļinājumu izmantot**
- **darbinieks ir apzināti izvairījies no atvaļinājuma izmantošanas**, apzinoties šādas rīcības sekas

Izplatītākās problēmas

- **Darba tiesisko attiecību izbeigšana ar darbinieku:**
 - procesuālās kārtības un termiņu ievērošana;
 - pārkāpuma būtiskuma izvērtēšana un faktisko lietas apstākļu dokumentēšana;
 - piekrišanas saņemšana arodbiedrības biedra atlaišanas gadījumā;
- **Darbinieka materiālā atbildība zaudējumu nodarīšanā darba devējam**
- **Atbilstoša darba laika organizācijas veida noteikšana darbiniekam**
- **Darba devēja rīcība gadījumā, kad darbinieka veselības stāvoklis pēc OVP ir atzīts par nepiemērotu darbam**
- **Darbinieka (pusaudža) īpašie nodarbinātības noteikumi darba līgumā**

Gaidāmās Darba likuma izmaiņas

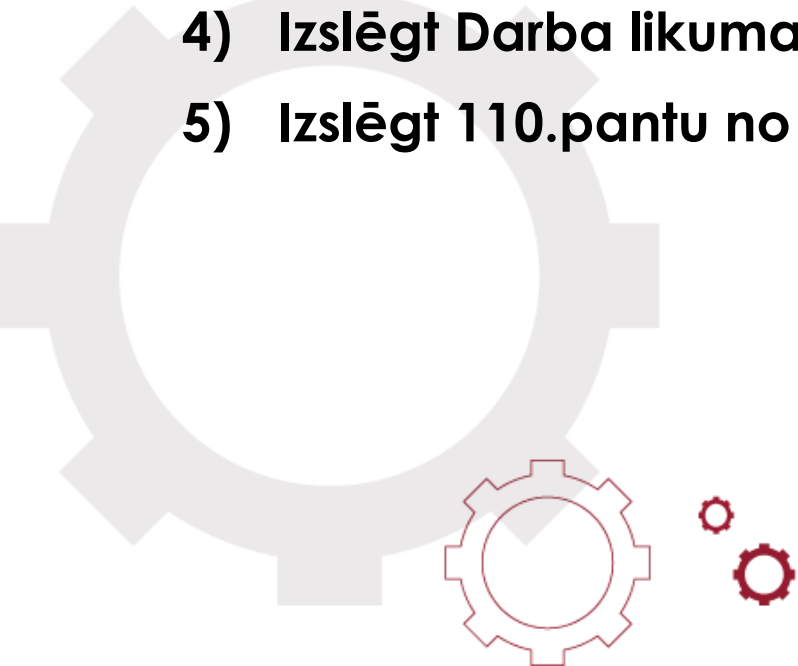
ar 2020.gada 1.jūliju

- **Darbinieku nosūtīšanas regulējuma ietveršana**, lai nodrošinātu efektīvāku nosūtīto darbinieku tiesību aizsardzību atbilstoši Eiropas Savienības tiesību normās “posting direktīva” ietvertajam regulējumam. Tiks noteikti darba devēja pienākumi, nosūtot darbinieku veikt darbu Latvijā vai ārpus Latvijas;
- **Plānots izslēgt Darba likuma 109.panta otro daļu (aizliegums atlaist invalīdus);**
- Tāpat likumprojekts precizē atsevišķas tiesību normas, ņemot vērā arī sociālo partneru (darba devēju un darbinieku intereses pārstāvošo) organizāciju priekšlikumus;

TOP prioritātes Darba likuma grozījumiem

- 1) **Nepilna summēta darba laika noteikšana**
- 2) **Samazināt piemaksu par virsstundu darbu**
- 3) **Darbinieka atbildība par materiāliem zaudējumiem**
- 4) **Izslēgt Darba likuma 109.panta otro daļu (aizliegums atlaist invalīdus)**
- 5) **Izslēgt 110.pantu no Darba likuma (arodbiedrības biedru atlaišana)**

www.iddk.lv

iddk@iddk.lv

darbadeveji

darbadeveji

darbadeveji

Latvijas Darba devēju konfederācija

darbadevejukonfederacija

Latvijas Darba devēju konfederācija